

▲ Husy polní letící v klasické šípové formaci nad jezerem Medard. Foto Petr Krása.

Sváteční husy

Petr Krása, AOPK ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les

Je čtvrtek 17. listopadu, a přestože je státní svátek, vstávám kolem půl sedmé. Na ranní svítání musím, tedy chci, být už u jezera Medard u Sokolova. V průběhu posledních několika dní jsem opakovaně slyšel několik zpráv o pozorování husí na jezeře. Tomáš Tlarka je prý vídá každé ráno před 8 hodinou, jak odlétají směrem k západu. Jiný pozorovatel, Antonín Vrchňár, zase během dne vyfotografoval několik hus velkých při březích jezera. A to je dostatečný důvod se zvednout z postele či od kancelářského stolu a vydat se do přírody.

Husy již pravidelně přilétají s blížící se zimou na Chebsko, kde nocují na hladině vodní nádrže Jesenice a přes den se pasou na okolních polích s ozimem. Pozorovat tu lze několik mnohasethlavých hejn, souhrnné početní odhady pak dosahují i několika tisíců. Husy sem přilétají nejčastěji koncem listopadu a setrvávají tu alespoň do poloviny ledna. Poté zimoviště každý rok v jinou dobu postupně opouštějí, pravděpodobně v závislosti na souběhu mnoha faktorů, jimiž mohou být vývoj počasí (sněhová pokrývka, teplota), rušení a pravděpodobně

i nějaké další. V pasoucích se hejnech lze sledovat nejčastěji husy polní, výrazně méně husy běločelé (Jäger, 2013). Naopak husa velká je tu vzácná, pozorovaná je jen v některých letech a vždy jen v jednotlivých kusech (Horáková, Jelínek – záznamy z databáze České společnosti ornitologické AVIF 2014). O zimování většího počtu husí na jezeru Medard není zatím žádná zmínka, jen v loňské zimě (2014/2015) tu byly pozorovány přelétávající husy polní v počtu nízkých desítek (Horáková, AVIF 2015). Je ranní šero 17. listopadu a já na okraji Bukovan vysedám z auta. A bohužel přicházím pozdě, nade mnou kejhá asi sto, možná dvě stě velkých ptáků. Během chvilky jsou pryč. Dorazil jsem pozdě, ale alespoň místo bylo dobře zvolené; vždyť obvod jezera má téměř 10 km. Stačí však chvilka přemýšlení, co dál podniknout, a nad nedalekým lesíkem začínají přilétat další a další husy, je jich nakonec hodně přes pět set. Odlétají přes Bukovany přibližně směrem ke Kynšperku. Nevím, jak to kejhání vítají bukovanští, ale protože husy letí ještě dosti nízko, jako budíček je určitě účinné.

Docela silně mrholí, ale i tak se vydávám zablácenou stezkou v jehličnaté mlazině směrem k jezeru podívat se, jak to tam teď na podzim vypadá. Když přicházím jezeru na dohled, je stále pološero, beru dalekohled a koukám na hladinu. A ejhle, poblíž napouštěcího objektu z řeky Ohře, někde mezi Citicemi a Sokolovem, vidím na hladině sedět další hejno. Počet nejde odhadovat, je to daleko několik kilometrů. Postupuji cestou k vodě, po projití malé zatáčky se otevírá výhled na západní břehy jezera pod Bukovany. A i tam sedí jedno hejno. To se už v dalekohledu dají rozpoznat alespoň husí siluety. Koukám na ně, sem tam se nějaká postaví, protáhne křídla. Snažím se je nějak počítat, vychází mi odhadem 600–800 kusů. Jsem pořád ještě daleko, mrholí, a tak co je to za husy si zatím jen hádám v mysli. Najednou, v kratičkém okamžiku se hejno zvedá, kejhá a s pomalým stoupáním odlétá směrem k Sokolovu. Jak se blíží k druhému hejnu, zvedá ho z hladiny a pro tu několika-kilometrovou vzdálenost mi splývají s nízkým obzorem. Postupně se ale otáčejí a brzo už letí směrem nad Bukovany, vzbudit poslední spáče. Je zajímavé pozorovat, jak se hejno dostává do střetu s malým hejnem racků. Vypadá to, jako by je husy ani nezaregistrovaly, naopak rackové se zmitají jak ve vzdušném víru. Za pár minut už mám husy zase nad hlavou a užívám si ten rámus a vzrušení nevidanou situací.

▲ Husa velká na březích jezera Medard.
Foto Antonín Vrchňár.

Hejno nebere konce, ptáci se trhají do menších skupinek a formují se do přibližných šípů. Jsou stále nízko, a tak beru dalekohled a snažím se vypořizovat, jaké druhy hus vlastně v hejnu jsou. Jenže vidím jen tmavá těla proti bílé obloze, a tak usuzuji podle statistiky, že jde o husy polní, sem tam s přimíchanou běločelou.

Protože stále prší, otáčím se a vracím se k autu. Asi se na chvilku zastavil čas, protože od doby, co jsem přijel, uplynulo pouhých 15 minut. Myslím, že tenhle zážitek mi stojí za to si za pár dní zase přivstat. ■

Literatura:
Jäger D. [ed.] (2013): Ptactvo Chebska. 4. ZO ČSOP Cheb, Cheb, 144 pp.

O našich husách

Husa polní (*Anser fabalis*) hnízdí po celém severu Evropy a Asie, a také ve velké části Sibiře. Od husy polní byl nedávno odlišen nový druh – husa tundrová (*Anser serrirostris*), která hnízdí v severské tundře, přísně odděleně od husy polní. Husa běločelá (*Anser albifrons*) hnízdí převážně v severní Asii, ostrůvkovitě pak v Severní Americe a Grónsku. Husa velká (*Anser anser*) je rozšířena ostrůvkovitě po celé Evropě a ve střední Asii a chybí na severu kontinentů. Tyto husy zimují na jihu obou kontinentů, přes naše území táhnou na zimoviště, část jich u nás zimuje. Výjimečně tu i hnízdí. Ojedinele se u nás objevuje ještě husa malá (*Anser erythropus*) hnízdící v severní Evropě a Asii se zimováním opět na jihu kontinentů, a husa krátkozobá (*Anser brachyrhynchus*) hnízdící v Grónsku, na Islandu a Špicberkách a zimující u pobřeží západní Evropy. Žádná z těchto hus u nás nepatří mezi zvláště chráněné druhy, požívá jen zvýšené ochrany jako všechny druhy u nás vyskytujících se ptáků. Tam, kde početná zimoviště či tahové zastávky hus polních a běločelých spolu s dalšími vodními ptáky přesahují dlouhodobě 20 000 jedinců, se mohou vyhlásit ptačí oblasti. Nejblíže takovou je ptačí oblast Vodní nádrž Nechanice. Husy patří často lovené ptáky po celém území svého výskytu. U nás je povolen jejich lov v obdobích od poloviny srpna do poloviny ledna.